

PERIÓDICH DE SENAL, ARTÍSTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any II

Barcelona 30 d' Agost de 1881

Núm. 42

SUMARI

TEXT

CRÓNICA GENERAL
per
Ramon E. Bassegoda
=
NOSTRES GRABATS
per
Eduart Tamaro
=
L' ACABAMENT D' UNA
NOVELA
per
Jascinto Laporta
=
LO BADOCAIRE
(poesia)
per
Emili Coca y Collado
=
CORRESPONDENCIA
DE L' HABANA
per
Gabriel Costa y Nogueras
=
Recorts d' Enrich Heine
LO RETORN
(poesia)
per
Joaquim Riera y Bertran
=
EXPOSICIÓ DE MATANZAS
=
CONGRÉS
CATALÀ DE JURISCONSULTS
(acabament)
per
S. Ribot
=
LLIBRES REBUTS
=
NOVAS

SUMARI

GRABATS

Tipos orientals
LA SULTANA
De fotografia
=
PRELIMINARS
Quadro de *G. Indino*
Dibuix del mateix
=
Ferrocarri
de
Valls a Vilanova
y
Barcelona
=
PONT
SOBRE 'L RIU GAYÀ
EN
LO TERME DE VILABELLA
=
VICTORIÀ
SANCHEZ Y BARCÁIZTEGUI
estatua
del escultor
Penzano
vuydada en coure
en
los Arsenals del Ferrol
é
inaugurada
lo dia 12 del corrent
en
aquella ciutat

LA SULTANA

CRÓNICA GENERAL

FRANSA, Espanya y Portugal, casi todas las naciones de la gran familia latina, acaban d' elegir sos diputats en un mateix dia, en mitx de la més gran tranquil·litat y sens que lo més petit desordre haje vingut á perturbar aquest acte de tan innegable trascendencia, en los pobles regits per institucions representativas.

Lo cos electoral d' Espanya ha donat una gran victoria al govern, lo qual per cert no haurá sorprés á ningú; á Fransa, potser no 's puga dir que haje triomfat lo ministeri, pero lo que es cert é indubitable es que las últimas elecciones han sancionat d' una manera eloquentissima la forma republicana; y á Portugal potser per motiu de son vehinatje ab Espanya també lo ministeri ha lograt una gran majoria, ab tot y 'ls grans temors que hi havia de que succehis tot al revés.

Espanya que te fama de molt poch respectuosa pera 'l principi d' autoritat, se revindica de tan injusta prevenció en quantas ocasions li es possible; per aixó no s' ha dat may lo cas de que cap govern haje sigut derrotat en todas las elecciones qu' han tingut lloch desde que Espanya se regeix constitucionalment, ans al contrari, tots han obtingut las majorias més obedientes y sumissas desde un principi, encare que després hagen fet més de quatre rebequeries per no poderse entendre en lo que més haja pogut convenir á la salvació de la patria.

Per aquest concepte be pot dirse que á Espanya la opinió pública es filla dels ministeris, molt al revés de lo que deuria succehir y que no succeheix per lo que tots sabem, que 'ls ministeris fossen fillés de la opinió pública.

Fins al moment present no 's té cap noticia de la sort que haja capigut á la candidatura del doctor Garrido, de lo qual nos lamentém, perque fora una verdadera llástima y fins una injusticia que 's negués un setial entre 'ls que 's preparan á sacrificar-se per la salut de la patria, al que 's pot dir que fins ara s' ha sacrificat per la de tota la humanitat. Y tant més quan potser lo país necessita dels específichs d' aquesta celebritat, cansada de las molts medicinas que 's preparan á propinarli los apóstols del lliure cambi, com s' acullen als cuidados del doctor Garrido tots los deshauciats per la ciencia, per la necessitat que tenen de no renunciar fins al últim moment á qualsevol esperansa per ilusoria que siga.

Durant lo passat mes de Juliol ha tingut lloch en Lóndres la venda dels objectes d' art, llibres y manuscrits qu' en vida pertenesqueren al que fou jefe del partit conservador d' Inglaterra M. Disraeli, més endavant Lord Beaconsfield.

Á tal objecte va celebrarse una subasta, qual interés principal se fixá en los manuscrits de las novelas y altres obras qu' escrigué l' ilustre lord. Los manuscrits de *Curiositats de la literatura*, *Controversias d' autors* y *Carácter de Jacob I* foren adjudicadas en un sol lot per la cantitat de 6,250 franchs; la *Biografia de lord George Benturk* per 625 franchs, única posta que pera tal obra hi hagué. Per lo manuscrit del *Jove-Duch*, escrit en 1831, ne donaren 5,500 franchs; *Conterini Fleming*, que lord Beaconsfield escrigué durant son viatge á Palestina, ha sigut venut per 5,000 franchs; *Veneçien*, per 2,250 franchs; *Atroy*, 3,500 franchs; *Ixion en lo cel*, que no conté més que trenta vuyt páginas, valgué 7,250 franchs.

Tots aquests manuscrits están perfectament conservats, essent sumament artistica la seva escriptura, tant que podria dirse á son autor un escelent calígrafo. S' hi trovan molts pocas esborraduras y casi sempre las paraulas están unidas unas ab altres sense solució de continuïtat. M. Disraeli escribia molts vegadas d' un cop de ploma una frase entera, lo qual, com diu molt be un periódich, testimonia la claretat d' ingeni d' aquest eminent home d' Estat.

Los administradors de la biblioteca Lennox de New-York, acaban de publicar la introducció del catálech Shakspearia y á propósit d' ell, donan datos en extrem curiosos sobre la manera d' ortografiar lo nom de tant capdalt ingeni. Trenta tres autoritats llingüísticas opinan que s' ha d' escriure *Shakspeare*, cent onze crehuen que deu escriure *Shakspeare* y doscents vint opinan qu' ha de dirse *Shakespheare*. Ab motiu de tals divergencias, los autors del citat catálech afegeixen: «Es un gran càrrech pera 'ls literats d' Inglaterra no poderse posar d' acort sobre l' ortografia del nom del seu més gran escriptor.» Al mateix temps demanan á las minorias que cedeixen á la gran majoria.

Qué no dirian los administradors de la biblioteca Lennox si tinguessen coneixement del gran desconcert qu' en materias d' ortografia regnan aquí en Catalunya, ahont cadahu se las arregla en tal qüestió, com millor

comprehen; ab tot y aixó no 'ns creyém may obligats á aconsellar als méns que cedeixen als més, perque en aquestas qüestions estém molt lluny d' acceptar la lley de las majorias. Considerém altament ridicol que 'l que devant de las rahons més ó méns poderosas que 'l hi ha donat son adversari, no ha pogut darse per convenut, pospose lo seu criteri al acte d' una senzilla votació. Y no volém insistir més sobre aquest punt perque no 's diga que, vinga ó no á qüento, volém sempre parlar de lo que ja hem parlat molt en números anteriors.

Per lo demés, nos han vingut de nou las qüestions que s' han promogut sobre l' ortografia del gran dramátich inglés, puig que la creyem de tot punt aclarada en nostres temps ja que á principis d' aquest segle se acubrí un exemplar dels *Essais* de Montaigne, traduhit al inglés per Florio, lo qual sens cap classe de dupte pertenesque al insigne poeta, portant la següent firma, segurament autógrafa del mateix: *W. Shakspeare*.

Los aficionados á l' arqueología s' han vist aquestos dias agradablement sorpresos ab la noticia dels importants descubriments qu' acaban de tenir lloch en Deir-el-Bahari, prop de Tebas, y dels que va donar compte lo periódich inglés *The Times*. Trenta nou mómias de personas reals y de sacerdots, y un regular número de papirus han sigut descoberts en tant fructuosas investigacions, d' un valor inapreciable baix lo punt de vista históric y arqueològich.

Las caixas de las citadas mómias están pintadas ab tal frescura y brillantó com sí acabessen de sortir del pinzell del pintor, y contenen numerosas inscripciones escrites en tres diferents colors, oliva, groch y taronja. Una de las mómias de persona real está envolta en lli de finisim teixit en forma de mortalla, sostinguda per tiras de musselina de color de rosa; las inscripciones que s' han trovat en la mortalla, que ha sigut desemboicada, donen á entendre que la momia fou ocultada durant una invasió estrangera en Egipte.

S' han trovat las mómias del rey Thofmes II; de la princesa Mes-sonta-me-hon; de la reyna An y de la reyna Setka, las tres de la dinastia divuytana, y del rey Ramses II, lo tercer rey de la dinovena dinastia y 'l Faró del cautiveri dels Juheus.

També ha de tenir molt interes pera 'ls arqueólechs, lo Congrès arqueològich de Vannes que acaba de celebrar en aquesta vila la Societat francesa d' arqueologia, y del qual podem donarne algunas noticias.

La major part de las sessions, lo mateix que las excursions, s' han dedicat al estudi dels monuments megalitichs que s' trovan á Morbihan. Igualment s' han adjudicat premis á distingits arqueólechs, entre ells á M. Paul du Chatellier, qu' ha guanyat medalla d' or per sas fullas arqueològicas; M. Rosensweig igual distinció, per sas numerosas publicacions sobre l' historia y l' arqueologia de Morbihan, com també M. de Rochas per sos principis de la fortificació antiga; han guanyat medallas de plata M. Bassac per sas cartas arqueològicas de Morbihan, y M. Gaillard per sos plans de las alineacions de Carnac. Tamé s' ha depositat una medalla d' or en lo Museo de Carnac en recordansa dels travalls del seu fundador M. James Miln, que morí fa ja alguns mesos, en lo moment en que terminava la publicació de sos travalls sobre las fullas de Carnac.

L' any vinent lo Congrès se reunirá en Avinyó.

Bo será qu' apropósit d' aquestas noticias recordem á qui no ho deuria oblidar, que s' acosta ja l' época senyalada pera la reunió del Congrès d' Americanistas en Madrid. Mes de quatre cosas habem sentit á dir referent á obstacles que s' oposavan á que dita reunió tingués lloch, mes nosaltres volem creure que 's salvarán todas las dificultats ja que 'l fracás d' aquest Congrès nos fará molt poch favor devant de tot lo mon científich, tant mes quant ha de coincidir ab la celebració del Congrès internacional de Geografia en Venecia y 'l dels orientalistas qu' ha de tenir lloch en Berlin.

Vejas com s' expresa una de las mes acreditadas revistes d' Europa referintse al Congrès d' Americanistas projectat: «Lo Congrès d' Americanistas, organiat baix la presidencia del comte de Toreno, no pot méns de presentar alte importancia perque Espanya poscheix en sas bibliotecas, en sos arxius y en numerosas coleccions privadas, los monuments histórichs mes importants relatius als primers anys de la conquista del nou mon.»

Aixi ja s' compren quant interes no deu tenir Espanya en la realisació d' aquest Congrès després lo molt que ha dat que parlar y de lo molt que n' espera lo mon científich. Lo decoro nacional exigeix que á tota costa se procure que 'l projectat Congrès sia coronat del millor éxit possible, si no volem exposarnos á ser la riota de tothom.

RAMON E. BASSEGODA.

NOSTRES GRABATS

LA SULTANA

L' islamisme permet als creyents quatre mullers y ademés todas las esclavas que pugan menjar son pa. Per lo tant la poligamia, molt coneguda ja en diferents països de l' antigüetat, especialment los orientals, es general en tots los territoris dominats per la secta de Mahoma y entre las classes sociels las més ricas; y especialment lo Sultan ó *Padichach* es qui sosté major número de concubinas.

Entre aquestas, las *sultanas* son las verdaderas mullers del Princep regnant, conservant també aquest nom la mare del Sultan, las demés son anomenadas *odaliscas* y tenen á son càrrech lo servey de las sultanas, princesas, germanas y fillas del Sultan; y prenen lo nom de *favoritas* quan per rahó de sa hermosura ó particular ingeni son rellevadas de dit servey, envers las sultanas.

Reclosas las sultanas favoritas y odaliscas en lo *harem*, que es propiament lo gineceo de las donas, puix que serrall, derivat del persa, *Serai* significa solament lo palau, allí viuen completament aisladas y no son vistas dels estranys, sinó cuberta la cara. Ab tot sembla que habituadas á semblant régimen, lo consideran preferent á tot; puix se conta que en las guerras sostingudas per l' imperi, algunas no duptaren suicidarse en lo mateix *harem*, avans de veurers llibres y sense vel á conseqüencia de la mort ó derrota de son senyor.

Lo tipo que reproduhim, copia de fotografia, pot donar una idea de la acentuada bellesa oriental que obté marcada preferencia en lo *harem*.

PRELIMINARS

QUADRO DE G. INDINO—DIBUIX DEL MATEIX

Ab aquest títol ha pintat G. Indino un de sos millors quadros de género, segons demostra la reproducció del present número.

L' encantador grupo que figura entre las esplendorosas campinyas Lombardas té per assumpto l' etern romans del amor jove.

Un *bersaglieri* tornat á son país balanceja tímidament una rosa destinada á sa agraciada promesa, y aquesta l' escolta roja y confosa, sospenent lo treball comensat.

Prop d' aquest; dos principals personatjes seu una amiga jove, agraciada y vigorosa matrona, que somriu á la vista de tanta ingenuïtat; y més enllá la jove germana, pensativa y recolzada sobre 'l brocal d' un pou, somnia á la vista de tal espectacle, á que encara no está criada.

La veritat de la fesomia, l' exactitut dels trajos y la fidelitat de la naturalesa fan d' aquesta graciosa página un dels més notables quadros de la escola lombarda.

FERROCARRIL

DE VALLS A VILANOVA Y BARCELONA

PONT SOBRE 'L RIU GAYÁ EN LO TERME DE VILABELLA

L' important ferrocarril de Valls á Vilanova y Barcelona, qu' ha de fer honor á l' actividad incansable del benemérit fill de Vilanova senyor don Francisco Gumá, concessionari de dita via, admirablement secundat per l' enginyer jefe de las obras senyor don Celso Xaudaró, está molt prop de prestar los serveys que d' ell poden esperarse y per los que fou otorgada la concessió.

En altre número ja parlarem del important pont de ferro que no fa molt s' ha colocat sobre 'l Llobregat en lo terme del Prat, prou per sí sol pera donar una idea de la importancia de l' obra que está á punt de termenarse. En lo número present podrán nostres lectors admirar altre magnífich pont sobre 'l riu Gayá qu' está construhintse en lo terme municipal de Vilabella, perfectament reproduhit per lo llapis del reputat artista senyor don Joan Rabadá.

Com veurán nostres lectors, aquest pont consta de set archs de mitx punt de 12 metros de llum, essent l' altura máxima de dit pont sobre 'l fondo del lli de 29 metros. Lo pont de que parlem está situat en lo kilómetro 16'893 de la primera secció, y la vista que 'n publiquem está presa d' ayguas en amunt. Res més dirém d' aquesta obra, que indubtablement ha de contribuir á afirmar la reputació de que ja gosa lo distingit enginyer senyor Xaudaró, com també la dels contractistas de las obras senyors Terrats y C., qu' en aquest cas han demostrat una conciencia y un amor al art de la construcció, á las que no estém molt acostumats.

VICTORIÁ SANCHEZ BARCÁIZTEGUI

Nasqué aquest valent marino en la ciutat del Ferrol als 23 d' Abril de 1826, é ingressat molt jove en la carrera de guardias marinas, continuá en la mateixa distingintse per sos estudis y serveys fins l' any 1859, en que fou ascendit á capità de fragata.

En 1866 se distingí manant la fragata *Almansa* en lo combat del Callao; y ascendí luégo després á capitá de navio, continuá desempenyant diferents càrrechs, entre altres lo de comandant, director dels estudis de l' *Escola naval flotant*, inaugurats á 1.º d' Abril de 1871 en la fragata *Asturias*.

Ocupant desde 1868 la plassa de capitá de navio, equivalent á la de brigadier en l' exercit, en la última guerra civil fou nomenat comandant general de las forsas navals de la costa Cantábrica, lo dia 13 de Maig de 1875 y practicant un coneixement á bordo del vapor *Colon*, una granada disparada d' una bateria de Motrico, reventá en son pit deixantlo horriblement mutilat.

Al dia següent fou celebrat solemnement son enterro en Sant Sebastiá, y profundament conmogut S. M. Alfons XII, maná que tals despulles fossen trasladadas á Cádiz, al panteó de marinos ilustres, y que un dels avisos de vapor en construcció prenguésson nom.

Cumplerta la traslació del cadáver á Cádiz, la ciutat del Ferrol ha volgut conmemorar la memoria de son ilustre fill, erigintli l' estatua que reproduhim. Es obra del escultor senyor Ponzano, havent sigut vuydada en coure en los arsenals del Ferrol é inaugurada en lo present mes en lo centre dels jardins anomenats are de Sanchez Barcáiztegui, en lo Ferrol.

Lo cos de la preciosa y ben pensada estatua está compost de quatre pessas, mideix dos metres, xexanta centimetres d' alsaria y pesa mil kilograms.

EDUART TÁMARO.

L' ACABAMENT D' UNA NOVELA

(Acabament)

IV

Ramon, tot despedintse de son afligit amich al peu de la porta de casa seva, li va prometre que aniria á veurel pera parlar de lo que calia fer en vista de les declaracions de l' Angelina en la reunió á que acabavan d' assistir. En Guillem no estava pera escoltar res y no podia dissimular les ganes que tenia de que son amich lo deixés sol.

—No cal parlarne més,—deya.

—Tu ja ho donas per perdut?—preguntava 'n Ramon ab l' intent d' encoratjarlo.

—Ni may que t' hagués escoltat quan me proposavas que vingúes á la reunió.

—¡Oh! ni may que donya Mercé m' hagués donat lo encàrrech de portarhi; pero ¿qué havia de fer jo?

—Bé, bé, ja está acabat; ara es en vá tot lo que 's diga.

Y, estrenyentse les mans, los dos amichs se van separar; en Guillem pujá l' escala y 'n Ramon aná fent via dret á casa seva.

Pensant en la feta d' aquella nit y en la tristesa del pobre Guillem, en Ramon no va poder pas cloure 'ls ulls y del llit estant va anar comptant totes les hores fins á les set del matí; llavors li va entrar un xich de son, pero no havia dormit gayre estona quan lo despertá la campaneta de la porta.

—¡Qui redimoni truca á tan mala hora?—va dir entre ell mateix. Y 's tombá del altre costat pera adormirse novament. Passá una estona més y tornaren á trucar. En Ramon sentí que se li acabava la paciència.

—Justament avuy,—murmurá,—sembla que tothom se torna matiner; no sé perque la gent no ha de pensar que un no se 'n va al llit á l' hora d' encendre 'ls fanals... No dormiré pas gens; ara ja estich desvetllat...

Y després de badallar y d' estirarse trenta vegades, va sentir tocar les nou.

—¡Bona hora!—exclamá.—Tant se valdrá que m' lleve; ¿qué 'n faria d' estar-me aquí si ara tampoch no podria trencar lo son?... y si m' adormís no pararian de trucar, n' estich cert.

Tot mandrós y deturantse á cada punt se va vestir de mala gana, y un cop llest, obrí de bat á bat la finestra que donava al pati.

—Hem entrat al juliol,—va dir,—pero les matinades encara son fresques; mellor: un té més dalit á aquestes hores. Me 'n aniré á veure al pobre Guillem, que deu haver dormit igual que jo.

Al sortir de la cambra li preguntá la criada:

—Senyoret ¿que li poso l' xacolata?

—Sí, y depressa. ¿Han dut aixó 'ls que trucaven?—preguntá al veure papers al damunt de la taula.

—Sí, senyor.

Comensá 'n Ramon per esqueixar un sobre menut; hi havia una tarjeta de donya Mercé.

—¡Ola!—va dir,—¿qué será?... Que vaja á véurela avuy mateix; corrent. Ja m' vindrá bé, que hauré parlat avans ab en Guillem.

—Y aquest feix?—digué tot mirantse un plech gros.

—Deslligueu-me; una carta al damunt, es de 'n Gui-

llem. Ja m' ho pensava que no dormiria. Aquí hi deu haver la novela; ditxós qui sab passar les hores treballant quan no pot adormirse. Lo que no entenh es la pressa que ha tingut en enviar-me aixó.

En un moment va llegir en Ramon la carta de son amich, y acabada la lectura agafa tots los papers, los entra al estudi y 'ls tanca en un calaix ficantse la clau á la butxaca. Fet aixó rúpídament y ab senyals d' una agitació extraordinaria, pren lo barret y 's disposa á sortir de casa tot murmurant:

—Si no s' ha tornat boig que m' maten.

—¿Que se 'n va en dejú?—preguntava la criada ab extranyesa.—¿Ara que te la xacolata abocada?

En Ramon, sens tornar resposta, obrí la porta, que 's tancá ab estrépit un cop ell hagué sortit.

—¡Alabat sia Deu!—va exclamar la criada.—Aquests senyoretts d' avuy dia tots ne tenen un arrel.

Més aviat corrent que no pas caminant en Ramon va arribar á casa son amich; ja d' un tros lluny va veure un pilot de gent vora la porta y li va fer un salt lo cor. Entrá depressa y pujá volant l' escala sens que ningú gosés á dirli una paraula. La porta del pis estava oberta y 'n Ramon anava á entrar tot decidit, pero 'l va deturar un agutzil dihentli que no podia passar de cap manera; ni esma tenia pera preguntar la causa d' aquell desori, y se 'n torná escales avall; havia sentit enrahonament á dins y de quá d' ull havia vist al criat de 'n Guillem assegut en una cadira ab les mans plegades y lo cap baix; tot lo demés en Ramon ho endevinava. Arribant á baix ja va saberho més per clar, que prou n' hi havia d' aquella gent que trova gust en contar llástimes.

Lo criat de 'n Guillem havia eixit de casa més d' hora de lo que tenia per costum; duya sóta 'l brau un feix de papers que 'l senyoret li havia entregat pera que en aquell precis moment lo féss a mans d' un amich que ho estava esperant. Torná 'l criat en havent cumplert l' encàrrech, y després de molt trucar á la porta del pis sens que l' obrissen, baixá á preguntar al porter si havia vist que 'n Guillem surtís de casa; lo porter estava segur de que 'n Guillem no havia eixit. A les hores després de trucar altre cop inútilment, va probar de forçar lo pany ab una clau que 'l porter mateix li va deixar; havent lograt obrir, se 'n entra cap al estudi de 'n Guillem y 's topa tot seguit ab lo cadavre d' aquest, estirat al peu de la taula y en mitx de un bassal de sanch. Lo pobre criat va fer un xiscl de terror, y corrent com un desesperat, surtí á l' escala posant l' alarma entre 'ls vehins. Al cap d' un moment tothom del barri tenia noticia de la feta y 's va anar reunint gent en aquell lloch, fins que 'l jutje maná traure 'l cadavre y feu retirar als que havian acudit allí pera satisfacer sa curiositat. Aabava de sortir la llitera en que se 'n duyan al desventurat Guillem quan hi arribá 'n Ramon, que ab prou feynes va sentir tot aixó que li esplicavan, terriblement impresionat per la fi llastimosa de son pobre amich.

En Ramon se 'n aná d' allí ab lo cor apesarat y caminà maquinalement y á la ventura sens saber ahont se dirigia; al cap d' una bona estona 's va recordar de la cita de donya Mercé, y com que gaire bé havia arribat al devant mateix de casa d' ella, resolué pujarhi á les hores. No va caldre més qu' entrar pera que un criat li obrís la porta del salonet ahont la senyora esperava ansiosa aquella visita. En Ramon li allargá la mà sens dir ni una paraula, y com que per més que volgués fer lo cor fort la cara 'l trahia d' un hora lluny, donya Mercé va reparar en ell una estranya agitació y pera donarli un xich d' alé va comensar dihentli:

—Ja m' perdonarà que una vegada més lo prenga per missatge; vosté mateix trobará goig en portar al seu amich Guillem una nova que li té de plaure.

Al sentir lo nom de 'n Guillem, en Ramon se va tot esgarriar com si l' haguessen punxat en una llaga tendra. Donya Mercé 's quedá mirantlo estranyada.

—Ja es massa tart,—va fer en Ramon ab accent ple de tristesa.

—¿Qué vol dir?—preguntá la senyora alsantse de sobte.

—Es mort.

—¿Mort? ¿En Guillem mort?

En Ramon va fer ab lo cap una senyal afirmativa.

—¡Oh! ¿Deu meu!—exclamá donya Mercé deixant caure 'l cap ab lo més gran abatiment.

Y tornant á seure va enterarse per boca de 'n Ramon del succés tristíssim d' aquell matí.

Ella per sa part digué á 'n Ramon que la nit passada, quan ja tots los convidats eran fóra havia parlat llargament ab sa neboda y que tot lo que de la conversa n' havia pogut traure era que l' Angelina estava penedida del rigor no prou merescut ab que havia tractat al pobre Guillem y que l' estimava més que may. Donya Mercé s' havia compromés á posar pau d' un cop entre 'ls dos enamorats, y per aixó volia primer de tot parlar ab en Ramon, ja que coneixent aquest mellor que ningú l' esperit de 'n Guillem, y sabent l' estat en que que-

dava desde que va retirarse de la reunió, podia ab sos consells ajudarla bé en tan caritativa empresa.

En Ramon se va doldre una vegada més de l' infausta sort de son amich y donya Mercé també doná mostres de tenirne un veritable pesar. Se despediren aviat, promtent en Ramon á la senyora que li faria dur desseguida la carta de 'n Guillem, accedint al desitx manifestat per ella.

No va trigar gaire estona á cumplir aquella promtensa, y justament quan donya Mercé estava distreta de tot pera no atendre més que á la lectura de la carta, entrá sa neboda en lo salonet. Donya Mercé, un cop hagué llegit y rellegit aquelles ratlles escrites ab ma tremolosa, allargá 'l paper á l' Angelina, dihentli ab una veu que trahia l' emoció de son cor:

—Té; aquí tens lo testament de 'n Guillem; llegeix y després plora tots los dias de la teva vida, que no 'l farás reviure pas.

Y surtí deixant sola á la noya, que 's va quedar esglayada al sentir aquelles paraules y sens esma pera mirarse la carta.

La qual deya així:

«Estimadíssim amich: Aquí va la novela; poca cosa he fet pera acabarla; he passat tota la nit vetllant, y aixó no m' ha costat pas cap sacrifici. L' Angelina estarà contenta quan sabrá qu' he fet molt cas de ses franques declaracions; ja n' hi donarás les gracies de part meua y li dirás de passada que no voldria que la desvetllés com á mi 'l recort de les rialles que han mogut ses punxantes paraules. Á donya Mercé no podria pagarli de cap manera la bona intenció de cercar pera aquesta meua historia un mellor acabament, y m' crech haver fet molt poca cosa posant al devant de la novela la dedicatória que veurás.—Que Deu te donga més bona sort que á ton desventurat amich—*Guillem.*»

JASCINTO LAPORTA.

LO BADOCAIRE

¿Ahont vas, reyna del meu cor
tan sola y de matinada?
tant me fa si no ix lo sol
havent eixit tu de casa.

Tant me fa sentir la veu
dels rossinyols més cantayres,
si ja la teva he sentit
al enrondarne ta casa.

Poch me fa rebre 'l perfum
de las flors més perfumadas,
si ja respir ton alé
casi bé ran de tos llabis.

Quan has eixit al portal
s' ha apagat l' estel de l' auba;
mes ¿qué hi fa brillantne dos
en lo cel pur de ta cara?

Ja la missa matinal
n' assenyala la campana:
jo també hi vinch si hi vas tu
pel desitj de darte l' aygua.

Al se' al altá' 'l sacerdot,
si t' veu front seu genollada,
jay, ab quin reculliment
comens la missa y l' acaba!

Tu sols la culpa 'n tindrás
si 's condemna la meua ánima,
puig que al aixecá' 'l Senyor
ni m' record d' agenollarme.

Al darte l' aygua, al eixir,
fins m' oblidó de senyarme,
y m' quedo ab la gorra als dits,
molts cops, fins á se' á la plassa.

Quan lo rosari á la nit
tots junts passem en ta casa,
quan dihem la lletania
sempre so jo 'l qui retarda.

Si á diná' m' quedo á la festa,
mirante perdo la gana,
y m' escapa la cullera
de la má, damunt la taula.

Jugant á cartas ab tu,
ton germá gran y ta mare,
lo qui ve ab mi de companya
pert segur cada vegada.

Solch signar l' as quan no 'l tinch
y tirar cartas per altres:
ton germá me diu badoch,
tu rius y ta mare calla.

EXPOSICIO ITALIANA DE MILAN — PRELIMINARS — Quadro de G. Indino

FERROCARRIL DE VALLS A VILANOVA Y BARCELONA — PONT SOBRE 'L RIU GAYÁ EN LO TERME DE VILABELLA

Al anà a la font tots junts,
ab lo vas que tu beus l' aygua
jo hi bech corrents, sens dar temps
que puga desentelarse.

Per mi no es vas, qu' es un pom
de flors regalant rosada
y flayrant son dols perfum
incensa tota mon ànima.

M' adormo pensant en tú
y en tú penso al despertarme,
y en lo primer ratx de sol
cerco llum de ta mirada.

Los vidres de ma finestra
son entelats de rosada,
penetrant per ells la llum
més trista que la meva ànima.

Ab lo dit hi escrich ton nom
no una, moltes vegadas,
y el sol, com si estés gelós,
lo borra ab una besada.

Ma mare al veure al fosser
cara avall li van las llágrimas...
sols veu que 'm vatx decandint
sens endevinar la causa.

Quants cops l' atrapo plorant
prop la llar arreconada,
y al véarem, estronca 'l plor
y 'm somriu y m' afalaga.

Mes, li vetx en las arrugas
ben marcadas de sas galtes
llágrimas, com en las fullas
al matí hi vetx la rosada.

Y 'ls companys me diuhen tots,
fentme escarni, 'l badocayre;
las vellas, que m' han ull prés:
y es veritat: m' has ull prés l' ànima.

EMILI COCA Y COLLADO.

CORRESPONDENCIA DE LA HABANA

25 de Juliol de 1881

Sr. Director de LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA.

MOLT SENYOR MEU: Ab gran concurrència tingué
ahi lloch en lo «Centro Gallego» la segona reu-
nió de catalans. L' objecte d' ella fou doná lectura á un
projecte de reglament pera 'l «Centre Catalá» y posarlo
á l' aprobació dels concurrents.

Obri la sessió lo senyor President interi, á la una en
punt de la tarde. Desseguit lo Secretari llegí l' acta de
la Junta general del 26 de Juny, y aprobada, lo senyor
President comensá á fer públics los treballs de la co-
missió interina en l' última quinzena. Las explicacions
nos feren avinent de que lo futur «Centre Catalá» sols
conta avuy ab 352 socis la major part fundadors; qual
suma de quantitats ab que s' han inscrit, puja á més
de duros 3,000 bitllets del Banch Espanyol de l' Habana,
quantitat insignificant per la grandiositat del pro-
jecte. N' obstant, com son moltíssims los catalans que
encare no s' han apuntat, perque temen no 's puga por-
tar á cap lo pensament; y en virtut també de que los
peixos grossos catalans no figuran tampoch en lo regis-
tre de socis, creyém qu' aquestos aumentarán tant
prompte veijin que 'l Centre estiga constituhit ó puga
constituhirse.

Un membre de la comissió interina, ab veu clara y
robusta, llegí després, sens interrupció, tot lo regla-
ment. Preguntada la reunió per lo senyor President, si
tenian res qu' objetá á los articles del reglament, varis
senyors demanaren la paraula y després de molta dis-
cussió y votacions, s' aprobá, per molta majoria, que
lo reglament quedés del mateix modo que la comissió
interina l' havia redactat y aprobat.

Lo mateix senyor que llegí lo reglament, demaná al
poch rato la paraula; y digué, que si entre 'ls allí reu-
nits hi havia algú que no constés com á soci del Centre
y volia apuntarshi, que s' acostés á un salonet que se
habia preparat per aquest objecte; y tocant després
l' amor patri dels catalans, fentme recordantsa de sas
grans proesas, de sos trovadors y á los sentiments que
animan á tot bon catalá en pró del Principat, entusias-
má á la concurrència que molt l' aplaudi. Mentrestant
lo salonet s' omplia de gent que donaba sos noms y la
quantitat ab que s' apuntaba, que, si no estich mal in-
format, quasi 's duplicá en aquell moment, lo qu' hi
habia al obrir la sessió.

Eran las 3 de la tarde quant s' aixecá la sessió y desse-
guida s' escrigué un acta que firmaren tots los presents;
qual acta, acompanyada del reglament, se presentar á
avuy ó demá á nostre digne primera Autoritat.

Aprobat lo reglament per lo Govern General ja 'ns
podrem constituhi. Si á pesar d' aixó, los catalans que
poden no 'ns volen ajudar, no hi fa res, nosaltres sols
ho farem, será qüestió d' instalá lo Centre ab més ó
menys luxu; y si després d' establert lo Centre tampoch
som secundats, allavors Deu y la Patria 'ls ho tinga en
compte; de tots modos, nosaltres hem dit *Endavant*, y
no recularem per mes obstacles que se 'ns presentin.

No sé si li deya en ma última correspondencia, que
en la comissió interina hi havia dos tendencias; una á
que tot lo que 's refereix al Centre sia redactat en cas-
tellá y altre á que tot lo que siga interior del Centre, se
escriga en catalá y en castellá tot lo exterior; ço es, las
invitaciones, memorias y demes cosas que s' hejen de fer
públicas. Sobre aquestas dos tendencias, s' ha format
una atmósfera, qu' en la reunió d' ahir ja no 's parlaba
d' altra cosa ans y després de la sessió. Segons tinch entes,
n' hi ha molts, pro molts, que volen que 's porti en cat-
alá l' administració y direcció del Centre y en la prò-
xima reunió, en que 's nombrará la Junta Directiva y
's tractará d' aixó, crech qu' obtindrem majoria, los
que volem qu' aquí s' aprengui nostre parllá. Per abduas
parts se abonan rahons de molt pes; pero sembla un
absurdo, fundá un Centre Catalá, si 'ns hem de disfres-
sarnos fins en lo llenguatge. Si sols los catalans y 'ls
seus descendents, com diu lo Reglament, tindran veu y
vot, y per lo tant son los únics que formarán las Jun-
tas directivas del Centre, no sé per qué aquesta tenden-
cia á discutir en castellá y escriure las actes en dit
idioma. Si hi ha algun catalá ó descendente de catalá
que no sá piga be lo catalá, que l' aprenguin, per aixó
hi haurá en la secció de Instrucció, cátedra de gramá-
tica catalana.

No hi ha dupte qu' hem donat un gran pas y que fa-
rem una cosa digne de nosaltres.

Fa dos divendres que en las retretas que dona en lo
Parch Central la banda d' enginyerse s' estrená una
preciosa sardana ab lo titol de «L' ampurdanesa» que
ha agradat molt. L' autor d' ella, D. Joseph M.ª Nadal,
es músich de segona classe en dita banda, y es un xicot
que promet. Tant se parllá d' aquesta sardana que en lo
segon divendres hi havia en lo Parch tal concurrència
de catalans, y del Ampurdá los més, que 'm pareixia
'm trobava dintre de Catalunya.

En dita banda hi ha un altre músich de segona, catalá
també, que ha compost una bonica polka titolada «Wat-
terloo» que ha agradat bastant.

Lo teatre de Payret está fent negoci ab las representa-
cions de la sarsuela de gran espectacle «Los sobrinos
del capitan Grant.» La companyia es regular y las deco-
raciones bastant bonas.

D. Leopoldo Buron, celebrat actor que ja fa dos anys
está entre nosaltres, se deu haver ja convensut de que
aquí en la Habana está tan estragat lo gust artístich que
prefereixen una comedia bufa, sense to ni so, á una pro-
ducció dramática, per més mérit que ella tinga. Lo se-
nyor Buron, ab sa companyia, may pogué veure 'l teatre
tan plé d' espectadors, representant las grans obras
de nostres immortals poetas, com lo veu ara represen-
tant una sarsuela que sols té mérit per las decoracions,
trajos y la tramoya ó aparato escénich.

Haventme estés ja més de lo que 'm proposava, escri-
bint á la carrera y conforme 'm venen las ideas, temo
que aquesta carta siga molt incorrecte. Perdoni, donchs,
aquest defecte, que potser fassi excusable 'l poch temps
de que puch disponer. De tots modos rebí las considera-
cions d' aquest seu amic y S. S., q. b. s. m.

GABRIEL COSTA NOGUERAS.

RECORTS D' ENRICH HEINE

LO RETURN

XIII

Quan passo 'l matí
devant casa teva,
y que felis só,
amoretta meva,
si 't puch contemplar
en ta finestreta.

Ab ton ull traydor
de moreno negra

te vols endinsar
en l' ànima meva,
—Qui ets, y qué 't manca
foraster, qué penas?

—Jo só un trovador
aymat en sa terra.
Quan noms estimats
se citan per ella
lo meu nom també,
també se celebra.

Lo que 'm falta á mí,
aymada noyeta,
fa falta á més d' un
á la meva terra.
Parlant de grans dols
del meu parlan sempre!

XIV

La mar brillava al lluny
ab l' últim raig del sol:
nosaltres assentats
estavam muts y sols
devant la solitaria
casa del pescador.

La boyra s' elevava,
inflávas la maror,
volava la gavina
d' un á altre cantó
y de tos ulls brollavan
las llágrimas d' amor.

Las vegi regalantne
en ta ma y de genolls
caigut, en ta ma blanca
posí mon llabi ansiós
bevent aquellas llágrimas
ab tota ma passió.

Després de l' hora aquella
s' es consumit mon cos
y de desitj mor l' ànima...
Las llágrimas tan sols
d' aquella infortunada
m' envenenaren tot.

JOAQUIM RIERA Y BERTRAN.

EXPOSICIÓ DE MATANZAS

PUBLIQUEM ab gust la circular que 'ns ha remés la
Comissió executiva de l' exposició per conducte
del seu representant en la Península don Francisco Gu-
má, donant á coneixer sa clausura en 3 de Juliol últim
pera obrirse novament lo 25 de Decembre vinent, y
també la relació dels premis obtinguts per los indus-
trials qu' han remés sos productes per vapors espa-
nyols.

Lo senyor Gumá 'ns assegura que 'ls vapors que sur-
tin pera la Habana lo més d' Octubre pròxim, admeterán
sens pago de flete los objectes que á aquella exposició
s' envihin, sollicitant avans l' espay que necessiten dels
locals que s' están adicionant, librantse pera l' embarch
los respectius certificats, en lo seu despaig en Barcelona
Aragó 339, principal.

EXPOSICIÓ DE MATANZAS.—Secretaria.

Matanzas, Juliol 20 de 1881.

Senyor Director de LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA.

Molt senyor meu:—La Comissió Executiva en sessió d'
ahir ha prés los següents acorts:

1° Senyalar lo dia 25 de Decembre del any corrent
pera la reapertura de la Exposició.

2° Suplicar als expositors que 's apressuren á fer las
demandas de local senyalant aproximadament lo nú-
mero de varas ó metros qu' han de ocupar pera am-
pliar los edificis si fos necessari.

3° Que desde 'l 15 de Novembre, dia en que comen-
sarán las instalacions, se comensarán á rebre los pro-
ductes y artefactes qu' hajan d' exhibirse á escepció d'
aquells objectes, com maquinaria per exemple, que
exigeixen una llarga instalació y que s' admeterán avans
del plasso indicat.

4° Los objectes se admeterán fins lo 18 de Decem-
bre.

Lo que tinch l' honor de comunicar á vosté, supli-
cantlo se serveixi insertarho en lo periódich de son
digne carrech.

De vosté afectíssim y S. S. Q. B. S. M.

Gabriel de Castro Palomino.—Vice-Secretari.

RELACIÓ DE PREMIS

MEDALLA D' OR. Ricard y C.ª, teixits de cotó; Basti-
nos y fill; Massó cosins, olis; Montaner y Simon, edi-
cions de luxu; Bosch, anissats; tots de Barcelona.

Piris y C.ª de Ciutadela de Menorca, calsat; Gugen-
heim y C.ª de Gracia, mocadors de punt; González,
Byas y C.ª de Jerez, vins; Joseph Llanas de Jerez, vins;
Miquel Riera de Sitjes, vi malvasia; Saralegui y C.ª

de Sant Sebastià, vi Pureza; Antoni Sostres, vi de Cepa de Macon; Trifon Bascasan y Candi Alberti de Tíbar, escopetas; Villaverde de Sevilla, olis; Bailly y Baillièrre de Madrid; *La Ilustración Española y Americana* de Madrid; Eusebi Laruchaga de Zumaya, ciment; Guerrero germans de Málaga, licors; A. Farrés y C. de Badalona, cristalleria; Martí y Julià de Figueras, pinturas al oli.

MEDALLA DE PLATA. Llobet y Costa, teixits de seda; col·legi de 1.ª y 2.ª ensenyansa de Pelfort; Rosich, aparato astronòmic presentat per Bastinos y fill; Verdader y C., un mapa físic-meteoro-geològich de la terra y rellotje cosmogràfic; Areñas, fotografias; Joseph Vilaseca, papers; Joseph Guarro, idem; Fulladosa y C., jochs de cartas; Gasset y Viñes, mobles incrustats; Antoni Palau, fideus; Torra y San, llançonnissas; Felip Comabella, productes farmacèutichs; Deu y C., anissats; Salvador Font, idem; tots de Barcelona.

Joana Planas de Palma de Mallorca, un brodat al reals; Serafi Alvarez, vins de Jerez; A. S. Albano de Valladolid, vins blanch, sech y florit; Sarrion y Coll de Sitjes, vi moscatell; Joseph Pemartin de Jerez, vi moscatell; M. Palanco y C. de Palencia, vins; Joseph Uzudum de Santander, idem; paper marca *El Caballo*; Bartomeu Sator de Ciutadela de Menorca, turrans; Manel Tomàs de Vilanova y Geltrú, tubos inoxidable; Joseph de Llano de Valencia, llozas; Félix Carreró de Girona, treballs en suró; Bonet y fills de Figueras, anissats y ayguardents; Antoni Atané de Jerez, anissats.

MEDALLA DE BRONZO. Maguan y C. de Barcelona, anissats; Magi Pladellorens, vins; vi Guastavino del alt Aragó; C. Cardona de Berga, llançonnissas; Deu y C. de Barcelona, vins de taula; Joseph Mora Osló de Valencia, llozas; Gomez y Beneyan de Palma de Mallorca, formes pera calsat; Nicolau Betancourt, treballs d' or plàstich buydats en guix.

Menció honorífica a J Joaquim Pelfort de Barcelona per sos quaderns de dibuix elemental.

CONGRÉS CATALÀ DE JURISCONSULTS

(Acabament)

Heu ademés notar, que en nostres dias, ja en lo periodo revolucionari de 1868 la primera idea que s'ocorregué als partidaris de la unificació fou la de formar un nou còdich general, habent d' això nascut com á primer llibre de ell la lley de matrimoni civil que en 1876 lo citat ministre Martín de Herrera, ab ocasió de l'obertura dels tribunals instá molt y moltíssim á S. M. lo Rey pera que emprengué l'obra de la codificació y lo silenci que sobre aquest tema principal guardá el Monarca, limitantse á contestar á alguns detalls del discurs de dit ministre, recordant tal volta la prudencia de Felip V y Carlos III.

Ocupantse del R. D. de 2 de Febrer de 1880, digué: que aquest al donar entrada á las lleyes especials, feya un acte de reparació que debía aplaudirse, y que per aixó no podia creure que 's haja escrit, sino es per pura argumentació, que las malament ditas lleyes forals, sian solament consuetudinarias ó costums més ó ménos conegudas y escrites, y ménos que aixó s' hagi escrit de la lleyislatió catalana que es filla de las antigas corts y la menes foral de las demés de Espanya.

Insistí per últim, en que l' article ó conclusió que estava defensant representa en l' ordre històric un acte que és conseqüència de las ideas que han dominat sempre en lo foro catalá, y en aquest Congrés es lo dit article l' resumén de sos actes.

Manifestá que en son concepte deu dirse al govern de S. M. lo que sintetisa á exemple de lo que feren nostres avis en 1815 y 1820, y després de recordar las paraulas que nostre patriic Pau Claris va dirigir al Rey en ocasió anàloga, acabá dihent: «Senyors, prestém al govern tota la obediencia, respecte y acatament que li debém, però estém ab lo còdich de nostras lleyes aguantantlo sobre 'l cor y dihentli: Volém ser iguals als demés germans d' Espanya, volém conservar nostre dret, no 'l volém perdre.» (Llarchs y generals aplausos)

Lo Dr. Vergés (D. Felip), usá de la paraula pera explicar la significació d' algunas de las expressions proferidas pel Sr. Pella á fi d' evitar que fora de allí fossen interpretadas en un sentit que no 'ls hi havia donat dit senyor, y pera manifestar que en son concepte pel Decret de Nova Planta fou derogat lo dret públich de Catalunya, es dir, lo polítich y administratiu, aixis com lo dret penal y l' de procediments, quedant sols subsistent lo dret privat en sos dos rams de civil y mercantil, si be que salvant respecte d' aquest las reformas que fossen convenientes: y que per lo tant las lleyes generals posteriors al Decret citat, essent de dret públich, y las mercantils encara que sian de dret privat, regissen á Catalunya; pero que si alguna lley de dret públich afecta al dret civil privat, alguna d' aquesta classe contraria al dret catalá, no deuen considerarse derogatorias. Aquest sino contenen manifestació explícita de voler derogar lo dret foral, y tampoch deu considerarse modificat per las resoluciones del Tribunal Supremo de Justicia ó d' altres Centres, per no tenir uns y altres facultats lleyislativas y si sols interpretativas, declarativas ó executivas.

Rectificá 'l Sr. Pella dihent que estava conforme ab

lo Dr. Vergés sobre l' interpretació donada á sas paraulas, pero que insistia en lo que havia expressat respecte al Decret de Nova Planta, referintse en contestació á la obra que tenia jo publicada sobre aquesta qüestió.

Habentse procedit á la votació de dita conclusió 3.ª fou aprobada per unanimitat.

Se llegí y s' aprobá també unanimitament la conclusió 4.ª en la que 's determiná «Que la redacció dels treballs á que 's refereix l' anterior quedí encarregada á una comissió composta de la mesa del Congrés; dels senyors juriconsults que formavan la secció jurídica de la comissió organitzadora, que acceptin lo càrrech y de dotze membres del Congrés designats per aquest en votació secreta.»

En igual forma 's llegí y aprobá la conclusió 5.ª y última per la que 's declara terminada la tasca del Congrés y que correrá á càrrech de la sobredita comissió complimentar lo per aquell acordat.

En aquest estat se dona compte de una proposició firmada per varis senyors delegats demanant al Congrés se servis acordar un vot de gracias á la Societat Econòmica d' Amichs del País y á son President D. Vicens de Romero com iniciador del Congrés; altra vot de gracias al Sr. Rector de la Universitat literaria per haberli cedit lo Paranif per tenir las sessions y altre á las Diputacions provincials y demés Corporacions que habian contribuít ó contribuissin als gastos del Congrés: qual proposició fou aprobada per unanimitat, com y també, en mitx de generals aplausos s' acordá 'l vot de gracias que 'l Sr. Vallés y Ribot proposá pera la mesa del Congrés y en especial pera son President per lo tacto é imparcialitat ab que havia dirigit las sessions.

S' acordá aixis mateix, y á proposta de dit Sr. Vallés dirigir una entusiasta manifestació de carinyo y simpatia al Congrés de Juriconsults d' Aragó que 's trobava reunit pera iguals fins.

Acte seguit lo Sr. President pronunciá 'l discurs de clausura del Congrés, en lo qual després de reiterar sa gratitud per la distinció que de ell havia obtingut al nomenarlo pera presidir-lo, observá que 'l R. D. de 2 de Febrer de 1880, com á conseqüència de la justificada excitació que havia causat per tractarse de formar un Còdich general, havia determinat un gran moviment jurídic que havia de donar resultats fructíferos, com ho eran ja las investigacions profundas que tenia fetas nostre diputat foral, los treballs de la Comissió organitzadora, y l' del delegat Sr. Almeda ab motiu de la redacció del dictámen de la Comissió nombra da del Colegi d' Advocats d' aquesta ciutat.

Digué també, que altre dels resultats del esmentat R. D. havia sigut la reunió d' aquest Congrés y parlat de la divisió d' opinions que en ell va marcarse desde l' principi, emiti son parer ab aquestos termes:

«Lo Congrés va reunir-se pera deliberar sobre las institucions catalanas que debian conservarse en lo Còdich en projecte. La majoria cregué, que lo millor, que lo més patriòtic, era no entrar en discussió y oposar un dich á la corrent unificadora. La majoria va creure que convenia entrar en la discussió d' institucions »pera treballar luego en pro de sa conservació. «Hi hagué manifestació d' opinions contrarias á la lleyislatió catalana? No; y ho dich molt alt, porque crech que »convé que quedí ben sentat, á fi de que, lo que ha »ocorregut no sigui mal interpretat fora d' aqui, espe- »cialment en las regions ahont convé més que la veritat »se conegui.»

«Crech més, senyors, crech que si la majoria hagués »entrat en la discussió d' institucions, hi hauria hagut »unanimitat. Tal vegada s' hauria alsat una veu en con- »tra, una sola que es la única que aquí s' ha sentit y »aquesta veu, hauria encara aquilitat la unanimitat de »parers del Congrés y de Catalunya.»

«La majoria vol que 's conservi tot ó siga 'l conjunt »del dret catalá. La minoria tem que aquesta actitud »dongui peu als unificadors pera saltar la barrera.»

«Aixó es lo que volia dirvos, pera fer constar que tots »procedim d' un origen, partim d' iguals principis, y »'ns encaminém al mateix fi.»

Explicant luego l' actitud que éll havia observat dintre del Congrés, va manifestar, que sens desconeixer lo perill de que las innovacions projectadas anessin més enllá de lo que convé, com ho tenia escrit en lo dictámen de la comissió del Colegi d' advocats y qu' avuy es un tan piematur lo proposat pel ministre, en son concepte, la opinió de la minoria podia darnos grans resultats, y que per aixó havia votat ab ella, y que havia volgut dimitir, com aixis ho manifestá als seus companys de Mesa, pero que en vista de las instancias de aquests, fentli present los conflictes que d' una nova elecció de President podrian resultar desistí de son intent en aras de Ja bona armonía.

Digué que la unanimitat del Congrés, en lo fondo, ó siga en reconeixer la necessitat de la conservació del dret foral portará á las regions oficials la convicció de que no es arribada encara l' hora de la unificació dels nostres drets.

Fent present, que per la situació especial en que 's trobava, no podia acceptar lo lloch que l' article quart de la proposició aprobada li senyalava en la Comissió que havia de redactar la exposició, demaná se li dispensés de no formar part de la mateixa, y fou sa última paraula lo fer constar que aplaudirá 'ls resultats del Congrés si se salvan las institucions de Catalunya. (Aplausos generals.)

Lo Dr. Vergés (D. Felip) fent present la gravetat de la resolució que acabava de anunciar lo Sr. President y recordant á aquest que las diferencias que 'ls separavan eran sols de forma y no essencials, li suplica desistís de son propòsit de no formar part de la indicada Comissió ó que por lo ménos se reservés meditarlo; y l' senyor President accedí á l' últim prometé que assistiria á la primera sessió de la Comissió á manifestar sa resolució definitiva.

Sospesa per breus moments la sessió pera posarse de acort los senyors delegats, y oberta de nou va procedirse á la votació per papeletas dels dotze delegats que han de formar part de la comissió, y resultaren elegits los següents:

D. Joan Soler y Gavarrell. — D. Joseph Pon y Ordinas. — D. Felip Bertran, D. Valentí Almirall, D. Francisco Romaní, D. Ramon Cabanyeras, D. Joseph Pella y Forgas, D. Joseph M. Vallés y Ribot, D. Bernat Torroja, D. Modest Lleó, D. Anton Estalella, *Prebere*, y D. Marian Maspons.

Com á suplents van esser designats: D. Alvaro Camin, D. Joan Maluquer, D. Joseph Zalueta, D. Anton Deó, D. Ramon Puig y D. Magi Sandiunenje. (1)

Lo Sr. Danés va proposar que 'ls vots de gracias se fessin extensius á la secció jurídica de la comissió organitzadora.

Y terminá la sessió donant lo Congrés á proposta del Dr. Vergés los quatre següents vivas: «¡Visca l' unitat de la nació espanyola! — ¡Visca Catalunya! — ¡Visca don Alfonso XII! — ¡Visca 'l dret catalá! l' últim dels quals fou especialment acullit pel públich ab una salva de aplausos, y acte seguit lo Sr. President va declarar terminat lo Congrés catalá de Juriconsults. Eran dos quarts de vuyt.

(1) Dita comissió ha quedat constituída en la següent forma: President, D. Felip Vergés. Vice-president, D. Joseph Borrell y Monmany y D. Ramon Fogat; Secretaris, D. Joan Permanyer y D. Guillem de Bocá. — D. Melcior Ferrer, president del Congrés, presentá la renuncia d' individuó de la mateixa.

S. RIBOT.

NOVAS

La societat coral «El Porvenir» de Sans nos va convidar pera 'l concert que doná en la nit del 24, festa major del vehi poble. Hi prengueren part las distingidas senyoretas donya Elvira Musté y donya Agna Llorens, la societat «El Porvenir» baix la direcció de don Francisco Laporta y una nutridissima y escullida orquesta, qual direcció fou confiada al reputat mestre senyor Rodoreda; foren aplaudidas totas las pessas del programa, especialment la cantata del mencionat senyor Rodoreda «La pau dels pobles,» qual repetició demaná 'l públich, y la «Cansó de tardor» (nova), del senyor Laporta, que interpretá perfectament la senyoreta Llorens. A cada una de las artistas li fou regalat un pergamí de plata ab una expressiva dedicatoria, continguent en un luxós estuig. La orquesta va estar acertadissima, lo mateix que 'l coro «El Porvenir,» que tan alta ha lograt posar sa reputació. Lo programa del concert anava impres en la primera plana d' un periòdic semblant al «Eco de Euterpe,» que contenia la lletra de «La pau dels pobles,» la «Cansó de tardor,» duas poesias més, posadas en música pel senyor Laporta, y la bella poesia del senyor Guimerá «La trepitjadora.»

Lo públich numeros y escullit que assistí á dit concert ne guardará per temps bona memoria, tant per lo que fou la festa en sí com per esser sens dubte de las mellors que en son género s' han organiat en la població.

LLIBRES REBUTS

EL SANTUARIO DE S. SEBASTIAN. — Los senyors don Vicens Piera Tossetti y don Miguel Torroella y Plaja, autors d' aquesta important ressenya històrica y descriptiva, han publicat una nova edició de son treball, premiat com saben nostres lectors per la *Asociación Literaria* de Girona en lo certámen de 1880. En un pasat número parlavam del tomo que conté las composicions premiadas en dit certámen, per lo que no 'ns ocuparém ara de l' obra dels senyors Piera y Torroella, limitantnos á fer constar lo nostre desitx de que sa laboriositat sia imitada. La nova edició de que parlem es un treball que pel bon gust y lo esmerat de la impressió (qualitats que no gaíre sovint se trovan en obretas semblants), fa molt honor al establiment tipogràfic de don Pacia Torres, de Girona. Formá aquesta obra un tomo de més de cent planas, que acabém de rebre Agrahim als autors la atenció d' havéno las remesa.

ESTATUA DEL EXCM. SR. D. VICTORIÀ SANCHEZ BARCÁIZTEGUI
ESculpida per P. PONCIÀ PONZANO

Inaugurada en lo Ferrol lo dia 12 del corrent per S. M. lo Rey D. Alfons XII